

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПАДКОВЕ ПРАВО УКРАЇНИ»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 5 – 150 год., із них: аудиторних – 64 год.;
самостійної роботи студента – 86 год.

Форма навчання – денна, заочна

Рік підготовки – 2, семестр – 4

Компонент освітньої програми – вибіркова, фахова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Спадкове право – один із найскладніших та найцікавіших із наукової точки зору інститутів цивільного права, в якому відбиваються не тільки політичні, економічні та соціальні аспекти життя суспільства, а й родинні та шлюбні відносини. На спадкові правовідносини суттєво впливає рівень життя населення, звичаї, традиції та такі цінності людства як гуманність, справедливість, добросовісність, розумність тощо. Спадкове право посідає особливе місце в системі цивільного права. Виникнення права власності і розвиток шлюбно-сімейних відносин у суспільстві зумовили потребу відповіді на питання щодо долі майна, яке залишається після смерті людини. Спадкування, як і будь-який інший соціальний феномен, виконує не лише покладені на нього суспільно корисні функції. Можливість визначити долю майна після смерті і передати його в спадщину є однією з найважливіших гарантій стабільності відносин приватної власності. Принципове значення для будь-якого суспільства має конкретне вирішення питання про участь громадян у справедливому розподілі майнових благ і долю таких благ після їх смерті. Не викликає сумніву думка про те, що норми спадкового права є справжнім показником ступеня культури епохи. Вивчення дисципліни «Спадкове право України» має важливе значення для підготовки юристів вищої кваліфікації.

Навчальна дисципліна «Спадкове право України» є обов'язковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 4 семестрі в обсязі 5 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен в 4 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Спадкове право України» є набуття студентами не лише відповідного рівня юридичного мислення, але й формування їх професійної ментальності та належної правової культури, закладення стійких психологічних стереотипів щодо безумовного дотримання вимог законодавства, захисту законних прав та інтересів учасників спадкових правовідносин.

Викладання дисципліни «Спадкове право України» має науково-практичне спрямування для формування у студентів правосвідомості та високої правової культури.

Завдання навчальної дисципліни «Спадкове право України» – забезпечити повноцінне оволодіння студентами основних теоретичних положень з спадкового законодавства та ознайомлення з нормативно-правовою базою; сформувати розуміння і вміння орієнтуватися у законодавчій базі; навчити студентів професійно, грамотно і правильно застосовувати чинне законодавство, що регулює спадкові правовідносини правовідносини.

- сформувати у студентів глибокі теоретичні знання та практичні навички для використання їх у своїй професійній діяльності;

- сприяти вихованню у студентів поважного ставлення до спадкових прав та інтересів особи як важливого елемента правового статусу особи в Україні;

- збагатити студентів теоретичними знаннями шляхом засвоєння ними різних концепцій, поглядів, дискусійних положень з найбільш важливих питань науки спадкового права та ознайомити їх із сучасними тенденціями розвитку правових поглядів щодо спадкових правовідносин.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми спеціальності «Право»):

СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих

знань у професійній діяльності.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Спадкове право України” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми)**:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН 21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Спадкове право України» здійснюється в одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. На екзамені оцінюванню підлягають:

- володіння нормативно-правовими актами, що є джерелами Спадкового права України;
- володіння ключовими теоретичними знаннями про об’єкт дисципліни;
- здатність творчо мислити та синтезувати знання;
- уміння використовувати знання для розв’язання практичних завдань тощо.

Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Спадкове право України» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов’язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов’язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначенні у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП». Доступний за посиланням:

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Теоретичні основи спадкового права та процедури.

Поняття, предмет та принципи спадкового права. Основні риси історичного розвитку спадкового права. Принципи спадкового права. Порівняльний аналіз спадкового права зарубіжних країн. Спадкове законодавство. Склад спадщини. Права та обов'язки, які не входять до складу спадщини. Час і місце відкриття спадщини. Особливості спадкування окремих видів майна та прав.

Тема 2. Спадкові правовідносини.

Загальні положення про спадкові правовідносини. Спадкодавець. Правовий статус спадкоємців. Усунення від права на спадкування. Відказоодержувач. Виконавець заповіту та його повноваження. Спадковий договір.

Тема 3. Спадкування за заповітом.

Поняття заповіту. Право на заповіт. Право заповідача на призначення у заповіті спадкоємців та визнання обсягу спадщини, що має спадкуватися за заповітом. Право заповідача на скасування та зміну заповіту. Право на обов'язкову частку у спадщині. Заповідальний відказ. Заповіт подружжя. Заповіт з умовою та з встановленням сервітуту. Форма заповіту. Посвідчення заповіту нотаріусом, посадовою особою. Посвідчення заповіту при свідках.. Секретний заповіт. Недійсність заповіту. Тлумачення заповіту.

Тема 4. Спадкування за законом.

Черговість спадкування за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування усиновленим та усиновлювачем. Спадкування за правом представлення. Розмір частки у спадщині спадкоємців за законом.

Тема 5. Здійснення права на спадкування.

Прийняття спадщини. Наслідки порушення строку для прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини. Право на відмову від прийняття спадщини на користь іншої особи. Правові наслідки відмови від прийняття спадщини. Відумерлість спадщини. Переважне право окремих спадкоємців на виділ їм спадкового майна в натурі. Пред'явлення кредитором спадкодавця вимог до спадкоємців.

Тема 6. Матеріальні та процесуальні основи нотаріального провадження щодо видачі свідоцтва про право на спадщину

Матеріальні та процесуальні основи нотаріального провадження щодо видачі свідоцтва про право на спадщину. Опис спадкового майна. Передача спадкового майна спадкоємцям. Нотаріальний процесуальний порядок видачі свідоцтва про право на спадщину. Визначення кола спадкоємців. Видача свідоцтва про право на спадщину. Методика визначення частки спадкового майна, яка належить кожному спадкоємцеві.

Тема 7. Заходи, що забезпечують охорону спадкового майна.

Процесуально-правовий зміст провадження по вжиттю заходів щодо охорони спадкового майна. Вжиття заходів щодо охорони окремих видів спадкового майна, які потребують спеціального зберігання. Передання майна на зберігання та управління спадкоємцям або іншим особам, яких він призначає. Збереження спадкового майна.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Науково-практичний коментар / В.Б. Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В.

Баулін та ін.; Ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. – Харків: Видавництво “Право”; К.: Концерн “Видавничий Дім “Ін Юре”, 2022.- с 808.

2. Цивільний кодекс України : науково–практ. коментар / [Є. О. Харитоновна, Ю. Л.Бошицький, Р. О. Стефанчук та ін.]; за заг. ред. Є. О. Харитоновна, О. І. Харитоновної, Н. Ю. Голубевої. – К. : Правова єдність, 2022. 740 с.

3. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» від 6 листопада 2021 р. / Вісник Верховного Суду України. 2021. № 12.

4. Постанова Верховного Суду України від 22 грудня 1921 р.№ 20 (з наступними змінами) "Про судову практику у справах за позовами про захист права приватної власності"// Постанови Пленуму Верховного Суду України (2021-2022). Правові позиції щодо розгляду судами окремих категорій цивільних справ. К., 2022.

Спеціальна література:

5. Кухарев О. Є. Спадкове право України : навч.-практ. посіб. / О. Є. Кухарев. К. : Правова єдність : Алерта, 2022. – 328 с.

6. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право. Академічний курс : підручник / З. В. Ромовська. – 2-ге вид., допов. К. : Дакор, 2021. 304 с.

7. Цивільне право : підручник : у 2 т. / за ред.: В. І. Борисова, І. В. Спасибо-Фатеева, В. Л. Яроцький. Х. : Право, 2021–2022. Т. 1–2.

8. Кернична С. Я. Правове регулювання спадкування та заповітів в європейському законодавстві. Держава і право. Юридичні і політичні науки. К., 2021. Вип. 47. С. 378–382.

9. Кисіль В. І. Спадкові відносини в сучасному міжнародному приватному праві. Право України. 2020. № 7. С. 154–182.

10. Курдельчук Д. Міжнародне спадкування – це складно і просто. Мала енциклопедія нотаріуса. 2022. № 1. С. 193–196.

11. Курдельчук Д. Ще раз про деякі особливості міжнародного спадкування. Мала енциклопедія нотаріуса. 2021. № 4. С. 164–168.

12. Шупінська О. В. Міжнародно-правове регулювання відносин власності при транскордонному спадкуванні. Університетські наукові записки Хмельн. ун-т упр. та права. Хмельницький, 2021. Вип. 4. С. 76–81.

13. Гончарова А.В. Цивільно-правові аномалії в спадковому праві України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2021. Випуск 6-1. Том 1. С. 197-200.

14. Кобзар В.В. Актуальні питання правового регулювання спадкування за заповітом. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2020. Випуск 32. Том 2. С. 45-48.

15. Кухарев, О. Є. Актуальні питання вирішення судами спорів про усунення від права на спадкування. Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2022. № 5. С. 9-18.: ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2086-9179>.

14. Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси - [книжковий фонд](#) читального залу Львівського НУП (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1, Львівської наукової бібліотеки ім. Стефаника НАН України (вул. Стефаника, 2).

2. Електронні інформаційні ресурси:

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. Режим доступу <http://zakon.rada.gov.ua/>;

Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

Урядовий портал Кабінету Міністрів України. Режим доступу: www.kmu.gov.ua.

Офіційний сайт Львівської електронної бібліотеки ім. В. Стефаника. Режим доступу: www.lsl.lviv.ua.

Офіційний сайт Базы українського законодавства в Інтернет. Режим доступу:

